

รายละเอียดของรายวิชา (มคอ. ๓)

รายละเอียดของรายวิชา (มคอ. ๓)
รายวิชา ๐๐๐ ๒๕๓ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๓

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
โครงการขยายห้องเรียน วัดไชยชุมพลชนะสงคราม ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ๗๑๐๐๐

หมวดที่ ๑ ข้อมูลโดยทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา ๐๐๐ ๒๕๓ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๓ (Buddhist Meditation III)
๒. จำนวนหน่วยกิต ๒ หน่วยกิต (๑-๒-๔)
๓. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา พุทธศาสตรบัณฑิต วิชาแกนพระพุทธศาสนา
๔. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ประจำวิชา พระครูศรีกาญจนกิตติ
๕. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน ภาคการศึกษาที่ ๑ / ชั้นปีที่ ๒
๖. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี) ธรรมะภาคปฏิบัติ ๒ (รหัส ๐๐๐ ๑๕๒)
๗. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี) ไม่มี
๘. สถานที่เรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โครงการขยายห้องเรียนวัดไชยชุมพลฯ จังหวัดกาญจนบุรี
๙. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๓

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

<p>๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา</p> <p>เพื่อให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีปฏิบัติกรรมฐานตามแนว เวทนานุปัสสนาสติ ปัญญาในมหาสติปัฏฐานสูตร วิธีการปรับอินทรีย์ ๕ หลักธรรมที่ควรรู้ได้แก่ วิปัสสนา ๓ อภิญญา ๖ วิสุทธิ ๗ วิชชา ๘ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๓ ระยะ นั่งกำหนด ๓ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์</p>
<p>วัตถุประสงค์</p> <p>ก. วัตถุประสงค์การเรียนรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เพื่อให้รู้หลักการปฏิบัติกรรมฐานตามแนวจิตตานุปัสสนาสติปัญญาในมหาสติปัฏฐานสูตร ๒. เพื่อให้ได้มีโอกาสฝึกการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๓. เพื่อนำผลของการปฏิบัติไปใช้ในการดำเนินชีวิต และเผยแผ่พระพุทธศาสนา <p>ข. วัตถุประสงค์เชิงคุณธรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้ในทุกสถานการณ์ ๒. มีสภาพจิตที่เบิกบาน แจ่มใส ๓. รู้จักบริหารจัดการกับตัวเองได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ รู้จักคิด รู้จักควบคุมตัวเอง ก้าวทันกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก <p>๒. วัตถุประสงค์ในการการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กำลังดำเนินการทำสื่อการเรียนการสอนโดย e-learning ๒. ปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักฐานเชิงประจักษ์

หมวดที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินการ

<p>๑. คำอธิบายรายวิชา</p> <p>ศึกษาหลักการและวิธีปฏิบัติเวทนานุปัสสนาสติปัญญาในมหาสติปัฏฐานสูตร วิธีการปรับอินทรีย์ ๕ หลักธรรมที่ควรรู้ได้แก่ วิปัสสนา ๓ อภิญญา ๖ วิสุทธิ ๗ วิชชา ๘ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๓ ระยะ นั่งกำหนด ๓ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์</p>								
<p>๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>บรรยาย</th> <th>สอนเสริม</th> <th>การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน</th> <th>การศึกษาด้วยตนเอง</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง				
บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง					

รายละเอียดของรายวิชา (มคอ. ๓)

บรรยาย ๓๐ ชั่วโมงต่อภาค การศึกษา	สอนเสริมตามความ ต้องการของนิสิตเฉพาะ ราย	มีการฝึกปฏิบัติงาน ภาคสนาม	การศึกษาด้วยตนเอง ๖ ชั่วโมงต่อสัปดาห์
๓. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล - อาจารย์ประจำรายวิชา ประกาศเวลาให้คำปรึกษาผ่านเว็บไซต์คณะพุทธศาสตร์ - อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือ รายกลุ่มตามความต้องการ ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (เฉพาะรายที่ต้องการ)			

หมวดที่ ๔ การพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา

๑. คุณธรรม จริยธรรม
๑.๑ คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างปกติสุข และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยผู้เรียนต้องพยายามสอดแทรกเรื่องที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้บัณฑิตสามารถพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมกับการศึกษาวิชาธรรมะภาคปฏิบัติ โดยมีคุณธรรมจริยธรรมตามคุณสมบัติหลักสูตร ดังนี้ (๑) ตระหนักในคุณค่าของคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ และซื่อสัตย์สุจริต (๒) มีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตาม สามารถทำงานเป็นทีมและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งและลำดับความสำคัญของปัญหา (๓) เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (๔) เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรและสังคม
๑.๒ วิธีการสอน - บรรยาย ประเด็นธรรมะที่เกี่ยวข้องในการศึกษา วิชาธรรมะภาคปฏิบัติ พร้อมการฝึกปฏิบัติ ศึกษาวิธีการเดินจงกรม การนั่งสมาธิ - กำหนดให้นิสิตศึกษา ค้นคว้า ทำรายงาน
๑.๓ วิธีการประเมินผล - พฤติกรรมการเข้าเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามขอบเขตที่ให้ และตรงเวลา - มีการอ้างอิงเอกสารที่ได้นำมาทำรายงาน อย่างถูกต้องและเหมาะสม - ประเมินผลการนำเสนอรายงานที่มอบหมาย - ประเมินผลการสอบ และการฝึกปฏิบัติกรรมฐาน
๒ . ความรู้

<p>๒.๑ ความรู้ที่ต้องได้รับ</p> <p>มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการมาตรฐาน (สมรรถนะมาตรฐาน ,วิปัสสนากรรมฐาน เป็นต้น) สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้</p>
<p>๒.๒ วิธีการสอน</p> <p>บรรยาย อภิปราย การฝึกปฏิบัติ การนำเสนอรายงาน การวิเคราะห์กรณีศึกษา และมอบหมายให้ค้นคว้าหาบทความ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาสรุปและนำเสนอ การศึกษาโดยใช้ปัญหา และโครงงาน Problem base learning and Student Center เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง</p>
<p>๒.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทดสอบย่อย สอบกลางภาค สอบปลายภาค ด้วยข้อสอบที่เน้นการวัดหลักการและทฤษฎี - นำเสนอสรุปการอ่านจากการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง - วิเคราะห์กรณีศึกษา
<p>๓ ทักษะทางปัญญา</p>
<p>๓.๑ ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา</p> <p>พัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณการคิดอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์</p>
<p>๓.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายให้ค้นคว้าข้อมูลแล้วนำเสนอผลการศึกษา - อภิปรายกลุ่ม - วิเคราะห์กรณีศึกษา - การสะท้อนแนวคิดจากการประพฤติ
<p>๓.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอบกลางภาคและปลายภาค โดยเน้นข้อสอบที่มีการวิเคราะห์สถานการณ์ หรือวิเคราะห์แนวคิดหลักกรรมที่เกี่ยวกับสันติภาพ - การนำเสนอการวิเคราะห์กรณีศึกษา
<p>๔. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ</p>
<p>๔.๑ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาทักษะในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนด้วยกัน - พัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานเป็นทีม - พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบในงานที่มอบหมายให้ครบถ้วนตามกำหนดเวลา

๔.๒ วิธีการสอน

- จัดกิจกรรมกลุ่มในการวิเคราะห์กรณีศึกษา
- มอบหมายงานรายกลุ่ม และรายบุคคล
- การนำเสนอรายงาน

๔.๓ วิธีการประเมินผล

- ประเมินตนเอง และเพื่อน ด้วยแบบฟอร์มที่กำหนด
- รายงานที่นำเสนอ / พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม
- รายงานการศึกษาด้วยตนเอง (รายงานสรุปรวมยอดความรู้)

๕. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๕.๑ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา

- พัฒนาทักษะในการสื่อสารทั้งการพูด การฟัง การเขียน โดยการทำรายงาน และนำเสนอในชั้นเรียน
- พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีศึกษา
- พัฒนาทักษะในการสืบค้น ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อทำรายงาน
- ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร เช่น การส่งงานทางอีเมล
- ทักษะในการนำเสนอรายงานโดยใช้รูปแบบ เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๕.๒ วิธีการสอน

- อภิปราย
- มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จาก website สื่อการสอน e-learning และทำรายงาน โดยเน้นการนำมาจากแหล่งอ้างอิง ที่มาของข้อมูลที่นำเสนอ
- นำเสนอโดยใช้รูปแบบและเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๕.๓ วิธีการประเมินผล

- การจัดทำรายงาน และนำเสนอด้วยสื่อเทคโนโลยี
- การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและวิธีการอภิปราย
- รายงาน

หมวดที่ ๕ แผนการสอนและการประเมินผล

๑. แผนการสอน

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑	บทที่ ๑ หลักการและวิธีปฏิบัติกรรมฐาน ตามแนวเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหา สติปัฏฐานสูตร เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๓	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานโดยการเดิน จงกรม	พระครูศรีกาญจนกิตติ
๒	บทที่ ๑ มหาสติปัฏฐานสูตร หลักการและวิธีปฏิบัติเวทนานุปัสสนา สติปัฏฐาน - สุขเวทนา - ทุกขเวทนา - อูpekขาเวทนา		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานโดยการเดิน จงกรม	พระครูศรีกาญจนกิตติ
๓	บทที่ ๑ มหาสติปัฏฐานสูตร (ต่อ) - สุขเวทนา - ทุกขเวทนา - อูpekขาเวทนา		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๓ ระยะ นั่ง กำหนด ๓ ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระครูศรีกาญจนกิตติ
๔	บทที่ ๒ วิธีการปรับอินทรีย์ ๕ ๑ สัทธา ๒ วิริยะ ๓ สติ ๔ สมาธิ ๕ ปัญญา		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๓ ระยะ นั่ง กำหนด ๓ ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระครูศรีกาญจนกิตติ
๕	บทที่ ๒ วิธีการปรับอินทรีย์ ๕ (ต่อ) ๑ สัทธา ๒ วิริยะ ๓ สติ ๔ สมาธิ ๕ ปัญญา	๓	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๓ ระยะ นั่ง กำหนด ๓ ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระครูศรีกาญจนกิตติ

รายละเอียดของรายวิชา (มคอ. ๓)

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การ สอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๖	บทที่ ๓ พระสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ ธรรม วิปัสสนา ๓ ๑ สัญญาวิปัสสนา ๒ จิตตวิปัสสนา ๓ ทิฏฐิวิปัสสนา		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๓ ระยะ นั่ง กำหนด ๓ ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระครูศรีกาญจนกิตติ
๗	บทที่ ๓ วิปัสสนา ๓ (ต่อ) ๑ สัญญาวิปัสสนา ๒ จิตตวิปัสสนา ๓ ทิฏฐิวิปัสสนา		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๓ ระยะ นั่ง กำหนด ๓ ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระครูศรีกาญจนกิตติ
๘	สอบกลางภาค	๓		
๙	บทที่ ๔ อภิญญา ๖ ๑ อธิวิธิ ๒ ทิพโสต ๓ เจโตปริยญาณ ๔ ปุพเพนิวาสานุสสติ ๕ ทิพจักขุ ๖ อาสวักขยญาณ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๓ ระยะ นั่ง กำหนด ๓ ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระครูศรีกาญจนกิตติ
๑๐	บทที่ ๔ อภิญญา ๖ (ต่อ) ๑ อธิวิธิ ๒ ทิพโสต ๓ เจโตปริยญาณ ๔ ปุพเพนิวาสานุสสติ ๕ ทิพจักขุ ๖ อาสวักขยญาณ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๓ ระยะ นั่ง กำหนด ๓ ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระครูศรีกาญจนกิตติ
๑๑	บทที่ ๓ วิสุทธิ ๗ ๑ สิวีสุทธิ ๒ จิตตวิสุทธิ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐาน	

รายละเอียดของรายวิชา (มคอ. ๓)

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การ สอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
	๓ ทิฏฐิวิสุทธิ ๔ กังขาวิตรณวิสุทธิ ๕ มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ ๖ ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิ ๗ ญาณทัสสนวิสุทธิ		โดยการเดินจงกรม ๓ ระยะ นิ่งกำหนด ๓ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระครูศรีกาญจนกิตติ
๑๒	บทที่ ๓ วิสุทธิ ๗ ๑ สีลวิสุทธิ ๒ จิตตวิสุทธิ ๓ ทิฏฐิวิสุทธิ ๔ กังขาวิตรณวิสุทธิ ๕ มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ ๖ ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิ ๗ ญาณทัสสนวิสุทธิ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๓ ระยะ นิ่ง กำหนด ๓ ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระครูศรีกาญจนกิตติ
๑๓	บทที่ ๓ วิสุทธิ ๗ ๑ สีลวิสุทธิ ๒ จิตตวิสุทธิ ๓ ทิฏฐิวิสุทธิ ๔ กังขาวิตรณวิสุทธิ ๕ มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ ๖ ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิ ๗ ญาณทัสสนวิสุทธิ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๓ ระยะ นิ่ง กำหนด ๓ ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระครูศรีกาญจนกิตติ
๑๔	บทที่ ๔ วิชา ๘ ๑ วิปัสสนาญาณ ๒ มโนมยิทธิ ๓ อธิวิธิ ๔ ทิพพโสด ๕ เจโตปริยญาณ ๖ ปุพเพนิวาสานุสสติ ๗ ทิพพจักขุ ๘ อาสวักขยญาณ	๓	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๒ ระยะ นิ่ง กำหนด ๒ ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระครูศรีกาญจนกิตติ

รายละเอียดของรายวิชา (มคอ. ๓)

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การ สอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑๕	บทที่ ๔ วิชา ๘ ๑ วิปัสสนาญาณ ๒ มโนมยิทธิ ๓ อิทธีวิธี ๔ ทิพพโสต ๕ เจโตปริยญาณ ๖ ปุพเพนิวาสานุสสติ ๗ ทิพพจักขุ ๘ อาสวักขยญาณ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๒ ระยะ นั่ง กำหนด ๒ ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระครูศรีภาณุจนกิตติ
๑๖	สอบปลายภาค	๓		

๒. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ที่	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	ลำดับที่ที่ประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
๑	๑.๑,๑.๖, ๑.๗, ๒.๑, ๒.๔-๒.๖, ๓.๒	ทดสอบย่อยครั้งที่ ๑ สอบกลางภาค ทดสอบย่อยครั้งที่ ๒ สอบปลายภาค	๔ ๘ ๑๒ ๑๖	๑๐% ๒๕ % ๑๐% ๒๕ %
๒	๑.๑,๑.๖, ๑.๗, ๒.๑, ๒.๔-๒.๖, ๓.๒ ๔.๑- ๔.๖,๓-๕.๔	วิเคราะห์กรณีศึกษา ค้นคว้า การนำเสนอรายงาน การทำงานกลุ่มและผลงาน การอ่านและสรุปบทความ การส่งงานตามที่มอบหมาย	ตลอดภาค การศึกษา	๒๐ %
๓	๑.๑- ๑.๗, ๓.๑	การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วม อภิปราย เสนอความคิดเห็นในชั้นเรียน	ตลอดภาคการศึกษา	๑๐%

หมวดที่ ๖ ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

๑. เอกสารและตำราหลัก

การศาสนา, กรม. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่มที่ ๑๐, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมการศาสนา, ๒๕๒๑.
_____. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่มที่ ๑๒, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมการศาสนา, ๒๕๒๑.
_____. ประมวลการสอนวิชาประวัติพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมการศาสนา, ๒๕๒๔.
ภัททันตะ อาสภเถระ, พระ. วิปัสสนาที่ปณีฎีกา. กรุงเทพฯ : ไทศาลวิทยา, ๒๕๑๘.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.
_____. พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
_____. อรรถกถาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๒.

ธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย(ไซตค ญาณสิทธิ), พระ. หลักปฏิบัติ สมณะ-วิปัสสนากรรมฐาน, กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้ง ๒๕๓๒.
ธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย(ไซตค ญาณสิทธิ),พระ. อุดมวิชา. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร., ๒๕๓๑.
_____. วิปัสสนากรรมฐานภาคสอง. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๒.
ธนิต อยู่โพธิ์. สติปัฏฐานสำหรับทุกคน, กรุงเทพฯ : ศิวพรการพิมพ์, ๒๕๑๘.
ประวัติและผลงานพุทธทาสภิกขุ, กรุงเทพฯ : ธรรมสภา, ๒๕๓๘.
ราชวรมณี (ประยูรค์ ปยุตโต), พระ. พุทธธรรม. กรุงเทพฯ : โอ เอส พรินต์ติ้งเฮาส์ , ๒๕๒๕.
_____. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.
ราชวรมณี (ประยูรค์ ปยุตโต), พระ. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.
เทพเวที (ประยูรค์ ปยุตโต), พระ. ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง. กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก , ๒๕๓๒.
ราชวิสุทธิโสภณ(วิลาส ญาณวโร) ป.ธ.๙.พระ. วิมุตติรัตนมาลี, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม, ๒๕๓๙.
ศรีวิสุทธิกวี, พระ. การบริหารจัดการ, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๙.
สมภาร สมภาโร, พระ. ธรรมะภาคปฏิบัติ , กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก, ๒๕๔๗.
อินทวังสะเถระ, พระ. ปุจฉาวิสัชนา มหาสติปัฏฐานสูตร, กรุงเทพฯ : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๔๕.
พุทธทาสภิกขุ. อานาปานสติภาวนา. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร, ๒๕๓๕.
Mahsi Sayadaw, Satipatthana Vipassana Meditation, Rangon, DEPT OF Religions Affair, ๑๙๗๙.
Nyaponika, The Heart of Buddhist Meditation, Kandy, B.P.S.๑๙๘๗.
U.Pandita, In This Veny Life, Kandy, B.P.S., ๑๙๘๒

<p>๒. เอกสารและข้อมูลสำคัญ</p> <p>เอกสารประกอบการสอน วิชาธรรมะภาคปฏิบัติ ผศ.พระสมภาร สมภาโร(ทวีรัตน์)รวบรวมและเรียบเรียง</p>
<p>๓. เอกสารและข้อมูลแนะนำ ไม่มี</p>

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

<p>๑. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา</p> <p>การประเมินประสิทธิผลในรายวิชานี้ ที่จัดทำโดยนักศึกษา ได้จัดกิจกรรมในการนำแนวคิดและความเห็นจากนักศึกษาได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน - การสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของผู้เรียน - แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา - ข้อเสนอแนะผ่านเว็บบอร์ด ที่อาจารย์ผู้สอนได้จัดทำเป็นช่องทางการสื่อสารกับนักศึกษา
<p>๒. กลยุทธ์การประเมินการสอน</p> <p>ในการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการสอน ได้มีกลยุทธ์ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตการณ์สอนของผู้ร่วมทีมการสอน - ผลการสอบ - การทวนสอบผลประเมินการเรียนรู้
<p>๓. การปรับปรุงการสอน</p> <p>หลังจากผลการประเมินการสอนในข้อ ๒ จึงมีการปรับปรุงการสอน โดยการจัดกิจกรรมในการระดมสมอง และหาข้อมูลเพิ่มเติมในการปรับปรุงการสอน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัมมนาการจัดการเรียนการสอน - การวิจัยในและนอกชั้นเรียน
<p>๔. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา</p> <p>ในระหว่างกระบวนการสอนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ในรายหัวข้อ ตามที่คาดหวังจากการเรียนรู้ในวิชา ได้จาก การสอบถามนักศึกษา หรือการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษา รวมถึงพิจารณาจากผลการทดสอบย่อย และหลังการออกผลการเรียนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์โดยรวมในวิชาได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษาโดยอาจารย์อื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร - มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยตรวจสอบข้อสอบ รายงาน วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

๕. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

จากผลการประเมิน และทวนสอบผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลรายวิชา ได้มีการวางแผนการปรับปรุงการสอน และรายละเอียดวิชา เพื่อให้เกิดคุณภาพมากขึ้น ดังนี้

- ปรับปรุงรายวิชาทุก ๓ ปีหรือตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ ๔
- เปลี่ยนหรือสลับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้นักศึกษามีมุมมองในเรื่องการประยุกต์ความรู้กับปัญหาที่มาจากงานวิจัยของอาจารย์หรือแนวคิดใหม่ๆ